

Urška Černe, Alenka Jerše, Lili Nemec Zlatolas in Aleš Kocjan o tem, kdo nas danes nadzoruje in s kakšnim namenom (Igor Napast)

Kaj ve o nas Facebook?

Danes nam ne nameščajo več prisluškovalnih naprav doma, saj imamo telefone, preko katerih nas lahko nadzorujejo

TANJA MILAKOVIČ

Predvajanje z oskarjem nagrajenega filma Življenje drugih je bil le uvod v okroglo mizo Kaj pa vedo o tebi, ki jo je v ponedeljek v Mariboru pripravilo Društvo za evropsko zavest. Zgodba Življenje drugih se začne leta 1984 v Vzhodnem Berlinu, pet let pred padcem berlinskega zidu. Tedanja vlada Nemške demokratične republike preko obveščevalne službe Stasi prisluškuje in vohuni za svojimi državljani na najbolj okruten način. Cilj je le eden: vedeti vse o življenju drugih.

Kdo nas nadzoruje danes in s kakšnim namenom? Kaj vesta o nas Google in Facebook? In kaj številne prisluškovalne afere pomenijo za nas, državljane? Na ta vprašanja so s svojega zornega kota odgovarjali **Alenka Jerše**, namestnica informacijske pooblaščenke, **Aleš Kocjan**, novinar Večera, in **Lili Nemec Zlatolas**, raziskovalka na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru.

Sogovorniki so si bili edini, da tudi danes o nas vedo veliko, razlika je le ta, da napredek informacijske tehnologije v zadnjih desetletjih omogoča veliko bolj prikrite in prefinjene načine zbiranja informacij, ob katerih se zdijo tiste pred 30 leti precej primitivne. Za mnoge sploh ne vemo.

Veliko nam skušajo podtakniti pod krinko, da to počnejo v imenu naše večje varnosti. "Vselej tudi, ko se odpira debata o spremembah kazenskega zakonika," je opozorila Jeršetova. Zato je toliko bolj pomembno, da smo aktivni državljani, kadar se razpravlja o večjih pristojnostih policije in vojske, kar je postalo aktualno tudi ob begunski krizi. ie še dodala.

vih pravic in dostojanstva mora biti pri tem vodilo. Tisti, ki nas nadzorujejo v imenu države, morajo prav zaradi tega imeti jasno zakonsko določene meje. Še posebno, kadar se v izjemnih okoliščinah dovoljuje uporaba posebnih preiskovalnih metod, s katerimi se posega v pravice posameznika," je poudaril Kocjan.

Iluzorno bi bilo razmišljati, da se danes ne prisluškuje in vohuni, česar se zavemo običajno šele ob takšnih in drugačnih prisluškovalnih aferah. Veliko je tudi industrijske špijonaže. In navsezadnje, ogromno informacij o sebi danes preko družabnih omrežij ponudimo sami, bodisi zaradi nevednosti in nepoznavanja sodobne tehnologije ali zgolj zaradi povsem preproste želje biti videni.

Družabna omrežja zamegljujejo naše predstave o tem, kaj je javno in kaj zasebno. Opogumljajo nas tudi, da marsikaj zaupamo svojim facebook prijateljem, ki jih velikokrat niti prav ne poznamo, povsem drugače pa bi ravnali, če bi morali stopiti pred takšno množico ljudi in jim to isto povedati. Velja torej dobro premisliti, kolikšen del zasebnosti deliti na socialnih omrežjih.

"Mnogi še niso ozavestili, da obveščevalne službe pridobivajo podatke tudi od Googla, Facebooka, Hotmaila ... Da vse, kar objavimo na spletu, tam tudi ostaja, v velikih bazah informacij, ki jih analizirajo. To počnejo tudi velike korporacije in nam začnejo ponujati iskane izdelke, seveda z željo, da nam jih prodajo. Danes nam ne nameščajo več prisluškovalnih naprav doma, saj imamo telefone, preko katerih nas lahko nadzorujejo," je poudarila Nemec Zlatolasova.

Vsa ta tehnologija omogoča bolj nevaren nadzor posameznikov kot pred 30 leti tudi zato, ker gore zbranih podatkov o nas sploh ne analizirajo več obveščevalci - ljudje, ampak po naključno izbranih besedah računalniki, kar lahko pripelje do povsem napačnih zaključkov, zaradi teh pa so tudi posledice takšnega vohunjenja lahko